

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Luonnonkasvit elintarvikkeena

Luonnonkasvien turvallisuus ja uuselintarvikeasetus

Anna Mizrahi

ylitarkastaja

kemiallisen elintarviketurvallisuuden yksikkö

Luonnonkasvit elintarvikkeena

Kokemäki

18.11.2019

Yleistä

- Luonnonvaraisten kasvien keräily omaan käyttöön on vapaata
 - Huom! Jokamiehen oikeuksien rajoitukset
- Kaupallinen toiminta kuuluu elintarvikelainsäädännön piiriin
 - Esim. kasvien kerääminen myyntiä varten, valmiiden tuotteiden myynti kaupassa tai ruoka-annosten tarjoaminen ravintolassa
- Markkinoille saatettavien elintarvikkeiden tulee olla turvallisia ja määräysten mukaisia, eivätkä ne saa johtaa kuluttajaa harhaan
- Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa myös luonnonvaraisten kasvien turvallisuus ja hyväksyttävyyys elintarvikkeina
- Kuluttajan on aina voitava luottaa siihen, että kaupasta tai torilta hankitut elintarvikkeet ja niissä käytetyt raaka-aineet ovat turvallisia

”Luonnollinen” vs. ”Turvallinen”

- Haitalliset aineet voivat tulla kasveihin ulkoapäin
 - Liikenteen ja teollisuuden saasteet (esim. raskasmetallit)
 - Maataloudessa käytetyt kasvinsuojeluaineet tai lannoitteet
- Kasvien luontaiset toksiinit
 - Esim. nitraatti, alkaloidit tai oksalaatit
 - Kasveille tärkeitä puolustus- tai houkutusaineita!
 - Osasta kasveja myrkyllisyys voidaan poistaa/vähentää kasvin oikealla käsittelyllä
 - Esim. korvasieni
- Hyödyllisiä lähteitä kasvien haitallisuuden selvittämiseksi:
 - Myrkytystietokeskuksen kasviluettelo (<http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaanhoitopalvelut/myrkytystietokeskus/kasvit/Sivut/default.aspx>)
 - EFSA: Compendium of Botanicals (<https://www.efsa.europa.eu/en/data/compendium-botanicals>)
 - EU-maiden ”negatiivilista”
- Mikäli kasvin turvallisuus epäilyttää, tulee se tutkituttaa.

Elintarvikkeiden tulee olla turvallisia (178/2002/EY 14 art. (1) ja 23/2006 7§)

**Merkittävä käyttöhistoria
turvallisuuden takeena**

Merkittävä käyttöhistoria?

= Yleinen, laaja käyttö
elintarvikkeena ennen 15.5.1997

**Luonnonyrteillä ei yhtä laajaa tai merkittävää käyttöhistoriaa
elintarvikkeena kuin esimerkiksi marjoilla tai sienillä?**

Merkittävän käyttöhistorian osoittaminen ((EU) 2015/2283 4 art, (EU) 2018/456)

- Toimijan velvollisuus on selvittää ja tarvittaessa osoittaa elintarvikkeen merkittävä käyttöhistoria EU:n alueella ennen vuotta 1997
- Vinkkejä käyttöhistorian selvittämiseen:
 - ”Suomalaisten luonnonvaraisten kasvien elintarvikekäyttöhistoriatietoja”
 - Ruokaviraston kokoama taulukko (ei kaiken kattava, päivitetään tarvittaessa):
https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/yriytykset/elintarvikeala/valmistus/yhteiset-koostumusvaatimukset/uuselintarvikkeet/luonnonvaraisten-kasvien-elintarvikekaytto_29092016.pdf
 - Uuselintarvikeluettelo (Novel Food Catalogue)
 - Komission ylläpitämä tietokanta (ei kaiken kattava, päivitetään tarvittaessa):
http://ec.europa.eu/food/safety/novel_food/catalogue/search/public/index.cfm
 - Muita hyödyllisiä lähteitä
 - Ruokaviraston kokoama luettelo (ei kaiken kattava, päivitetään tarvittaessa):
<https://www.ruokavirasto.fi/yriytykset/elintarvikeala/valmistus/yhteiset-koostumusvaatimukset/uuselintarvikkeet/uuselintarvikestatuksen-selvittaminen/>

Suomalaisten luonnonvaraisten kasvien elintarvikekäyttöhistoriatietoja

Vadelma	<i>Rubus idaeus</i>	marjat/hedelmät	ei uuselintarvike		EFSA ² : Kasvin lehdet sisältävät yhdisteitä, jotka ovat elintarvikekäytössä mahdollisesti haitallisia ihmisten terveydelle. Lehtien haitta-aineita ei ole tunnistettu, mutta eläinkokeissa niillä on todettu olevan vaikutuksia kantavuuteen sekä hedelmällisyyteen.
		lehdet, lehtisilmut, nuoret versot	ei uuselintarvike ravintolisissä	yrttitee	
Valkoapila	<i>Trifolium repens</i>	maanpäälliset osat	ei uuselintarvike ravintolisissä	yrttitee, mauste, annoskoriste	
Valkopeippi	<i>Lamium album</i>	maanpäälliset osat	ei uuselintarvike ravintolisissä	yrttitee	EFSA ² : Kasvi esiintyy joidenkin EU-maiden ei-sallittujen tai rajoitetun käytön listalla
Variksenmarja	<i>Empetrum nigrum</i>	marjat	ei uuselintarvike		
Vihanneskrassi	<i>Lepidium sativum</i>	lehdet	ei uuselintarvike		
		muut kasvinosat	ei uuselintarvike ravintolisissä		
Voikukka	<i>Taraxacum officinale</i>	koko kasvi	ei uuselintarvike		NF ¹ , Luonnonyrttiopas ⁸ : Voikukan siitepöly voi aiheuttaa allergisia oireita. EFSA ² : Kasvi esiintyy joidenkin EU-maiden ei-sallittujen tai rajoitetun käytön listalla. THIE ⁹ : Suositellaan lehtien ja juurien käytön rajoittamista.
Vuohenputki	<i>Aegopodium podagraria</i>	(nuoret) aluslehdet/lehdet, versot	ei uuselintarvike		
		muut maanpäälliset osat	ei uuselintarvike ravintolisissä		

Novel Food Catalogue

[European Commission](#) > [Food, farming, fisheries](#) > [Food](#) > [Food Safety](#) > [Novel food](#) > [Novel food catalogue](#) > [Search](#)

EU Novel food catalogue

Novel Food ▾

Product Name

Quick Search

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#) [ALL](#)

EU Novel food catalogue (v.1.1)

Follow us: [Twitter](#)

[Report an error on this page](#)

Uuselintarvikestatuksen selvittäminen

((EU) 2015/2283 4 art, (EU) 2018/456)

- Toimijan ollessa epävarma siitä, onko kyseessä uuselintarvike vai ei
 - Kuulemispyyntö sille jäsenvaltiolle, jossa aiotaan saattaa uuselintarvike ensimmäisen kerran markkinoille
- Toimijan on toimitettava tarvittavat tiedot jäsenvaltiolle, jotta se voi määrittää, kuuluuko elintarvike tämän asetuksen soveltamisalaan (=uuselintarvike vai ei)
- Jäsenvaltiot voivat ennen päätöstään kuulla muita jäsenvaltioita ja komissiota
- Komissio julkaisee jäsenvaltioiden päätökset komission internetsivulla: https://ec.europa.eu/food/safety/novel_food/consultation-process_en
- Tulkinnat ovat voimassa koko EU:n alueella
 - Huom. kansalliset käyttöä rajoittavat säännöt, esim. lääkelainsäädäntö

Kuulemisprosessi uuselintarvikestatuksen selvittämiseksi

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2018/456

- Kuulemispyyntö on toimitettava jäsenvaltiolle sähköisesti
- Sisältö
 - Saatekirje*
 - Tekninen asiakirja-aineisto*
 - Liiteasiakirja
 - Selittävä huomautus, jossa selvennetään toimitettujen asiakirjojen tarkoitus ja merkitys
 - Toimijan ei tarvitse esittää kaikkia tarvittavia tietoja edellyttäen, että jokaisesta puuttuvasta tiedosta on toimitettu todennettavissa olevat perustelut

* Malli muotoilusta ja sisällöstä komission asetuksen liitteissä

UUSELINTARVIKKEEN ASEMAN MÄÄRITTÄMISTÄ KOSKEVAN KUULEMISPYYNNÖN SAATEKIRJEEN MALLI

Jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen

Päiväys:

Asia: Kuulemispyyntö uuselintarvikkeen aseman määrittämiseksi seuraavan elintarvikkeen osalta:

.....

Elintarvikealan toimija (toimijat) / kuuleva osapuoli:

Yritys:

Osoite:

Puhelin:

Sähköposti:

Yhteyshenkilö:

esittää tämän kuulemispyynnön määrittääkseen uuselintarvikkeen aseman seuraavan elintarvikkeen osalta

Kunnioitavasti

Allekirjoitus

Liitteet:

- Tekninen asiakirja
- Liiteasiakirjat
- Selittävä huomautus

TEKNISEN ASIAKIRJAN MALLI

Eri tietojen välinen yhteys selvennetään selittävässä huomautuksessa. Tämä koskee erityisesti näyttöä, joka esitetään sen osoittamiseksi, että elintarviketta on käytetty unionissa ihmisravinnoksi merkittävässä määrin ennen 15. toukokuuta 1997, jos johtopäätösten tekemiseksi on otettava huomioon eri lähteistä peräisin olevia asiakirjoja.

Jos vain asiakirjojen osat ovat merkityksellisiä uuselintarvikkeen aseman määrittämiseksi, nämä osat on esitettävä käyttämällä korostusta.

Kaikkien elintarvikkeiden osalta on täytettävä 1 jakson kohdat.

Uutteiden osalta on 1 jakson lisäksi täytettävä 2 jakson kohdat.

Sellaisten elintarvikkeiden osalta, jotka on tuotettu menetelmällä, jota ei ole käytetty unionissa elintarviketuotannossa ennen 15. toukokuuta 1997, on täytettävä 1 jakson kohdat 1–3 ja 7 sekä 3 jakson kohdat.

1 jakso: Kaikki elintarvikkeet (sellaisten elintarvikkeiden osalta, jotka on tuotettu menetelmällä, jota ei ole käytetty unionissa elintarviketuotannossa ennen 15. toukokuuta 1997, ainoastaan kohdat 1–3 ja 7)

1. Elintarvikkeen kuvaus	
1.1 Elintarvikkeen nimi	
1.2 Elintarvikkeen yksityiskohtainen kuvaus, myös tieto siitä, koostuuko elintarvike asetuksen (EU) 2015/2283 ⁽¹⁾ 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan viii ja ix alakohdassa tarkoitettuja valmistetuista nanomateriaaleista	
1.3 Uuselintarvikkeen ehdotettu elintarvikeluokka asetuksen (EU) 2015/2283 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti (tarvittaessa)	
2. Elintarvikkeen ominaisuuksia ja/tai lähdettä koskevat lisätiedot (tarvittaessa)	
A. Organismit (mikro-organismit, sienet, levät, kasvit, eläimet)	
2.1 Taksonominen nimi (täydellinen latinankielinen nimi, myös auktorin nimi)	
2.2 Mahdolliset synonyymit, muut nimet	
2.3 Eritelmä siitä, mihin organismin osaan käyttö unionissa ihmisravinnoksi ennen 15. tou-	

Elintarvikkeiden tulee olla turvallisia (178/2002/EY 14 art. (1) ja 23/2006)

**Merkittävä käyttöhistoria
turvallisuuden takeena**

Merkittävä käyttöhistoria?

= Yleinen, laaja käyttö
elintarvikkeena ennen 15.5.1997

Löytyy!

Löytyy!

Ei löydy...

... mutta vain ravintolisissä

= Käyttö
sallittua
elintarvikkeissa

= Käyttö sallittua vain
ravintolisissä

= Käyttö sallittu
vasta, kun
turvallisuus on
arvioitu
uuselintarvikelupa-
menettelyllä

Uuselintarvike – mikä se on?

- Elintarvike, jota ei ole käytetty merkittävässä määrin ihmisravinnoksi EU:ssa ennen 15. toukokuuta 1997
- Kuuluu vähintään yhteen seuraavista luokista:
 - uusi tai tarkoituksellisesti muunnettu molekyyli rakenne
 - Elintarvikkeet, jotka koostuvat, ovat peräisin tai on valmistettu
 - mikro-organismeista, sienistä tai levistä
 - Kivennäisperäisistä aineista
 - **Kasveista tai niiden osista**
 - Eläimistä tai niiden osista
 - Eläinten, kasvien, mikro-organismien, sienten tai levien solu- tai kudosisjälmistä
 - Elintarvikkeet, jotka on tuotettu uudella tuotantomenetelmällä, joka aiheuttaa elintarvikkeen koostumuksessa tai rakenteessa merkittäviä muutoksia, jotka vaikuttavat sen ravintoarvoon, aineenvaihduntaan tai ei-toivottujen aineiden pitoisuuksiin
 - Elintarvikkeet, jotka koostuvat valmistetuista nanomateriaaleista
 - Elintarvikkeet, joita on käytetty yksinomaan ravintolisissä, jos niitä on tarkoitus käyttää muissa elintarvikkeissa

Uuselintarvikelupamenettely

(EU) 2015/2283 10 art

- Hakemus toimitetaan komissiolle, joka
 - Asettaa hakemuksen viipymättä jäsenvaltioiden saataville
 - Toteaa, onko hakemus asianmukainen vai ei*
 - Julkistaa hakemuksen tiivistelmän internetsivuillaan (https://ec.europa.eu/food/safety/novel_food/authorisations/summary-ongoing-applications-and-notifications_en)
- Komissio pyytää tarvittaessa viipymättä Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaiselta (EFSA) lausuntoa uuselintarvikkeen vaikutuksesta ihmisten terveyteen
 - EFSA:n annettava lausuntonsa 9 kk kuluessa asianmukaisen hakemuksen vastaanottamisesta
- Komissio laatii 7 kk kuluessa EFSA:n lausunnon julkaisemisesta ehdotuksen täytäntöönpanosäädökseksi, jolla hyväksytään/hylätään uuselintarvikkeen unionin markkinoille saattaminen*

* Jäsenmaat ovat mukana valmistelussa

Kolmansien maiden perinteisiä elintarvikkeita koskeva ilmoitusmenettely

(EU) 2015/2283 14 art.

- Ilmoitus toimitetaan komissiolle, joka
 - Toimittaa ilmoituksen jäsenvaltioiden ja EFSA:n saataville
 - Toteaa, onko ilmoitus asianmukainen vai ei
 - Julkistaa ilmoituksen tiivistelmän internetsivuillaan (https://ec.europa.eu/food/safety/novel_food/authorisations/summary-ongoing-applications-and-notifications_en)
- Jäsenvaltiot ja EFSA voivat 4 kk kuluessa toimittaa komissiolle asianmukaisesti perusteltuja turvallisuutta koskevia vastalauseita, jotka koskevat ko. perinteisen elintarvikkeen unionin markkinoille saattamista
 - Jos ei vastalauseita, komissio hyväksyy ko. perinteisen elintarvikkeen markkinoille saattamisen ja lisää sen unionin luetteloon
 - Jos vastalauseita, komissio ei hyväksy ko. perinteisen elintarvikkeen markkinoille saattamista
 - Hakija voi halutessaan toimittaa komissiolle hakemuksen 16 art. mukaisesti

Ohjeistusta uuselintarvikehakemuksen/- ilmoituksen tekoon

- Ruokaviraston internetsivut:

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/yhteiset-koostumusvaatimukset/uuselintarvikkeet/uuselintarvikeluvan-hakeminen/>

- Komission internetsivut:

https://ec.europa.eu/food/safety/novel_food/authorisations_en

- EFSA:n internetsivut:

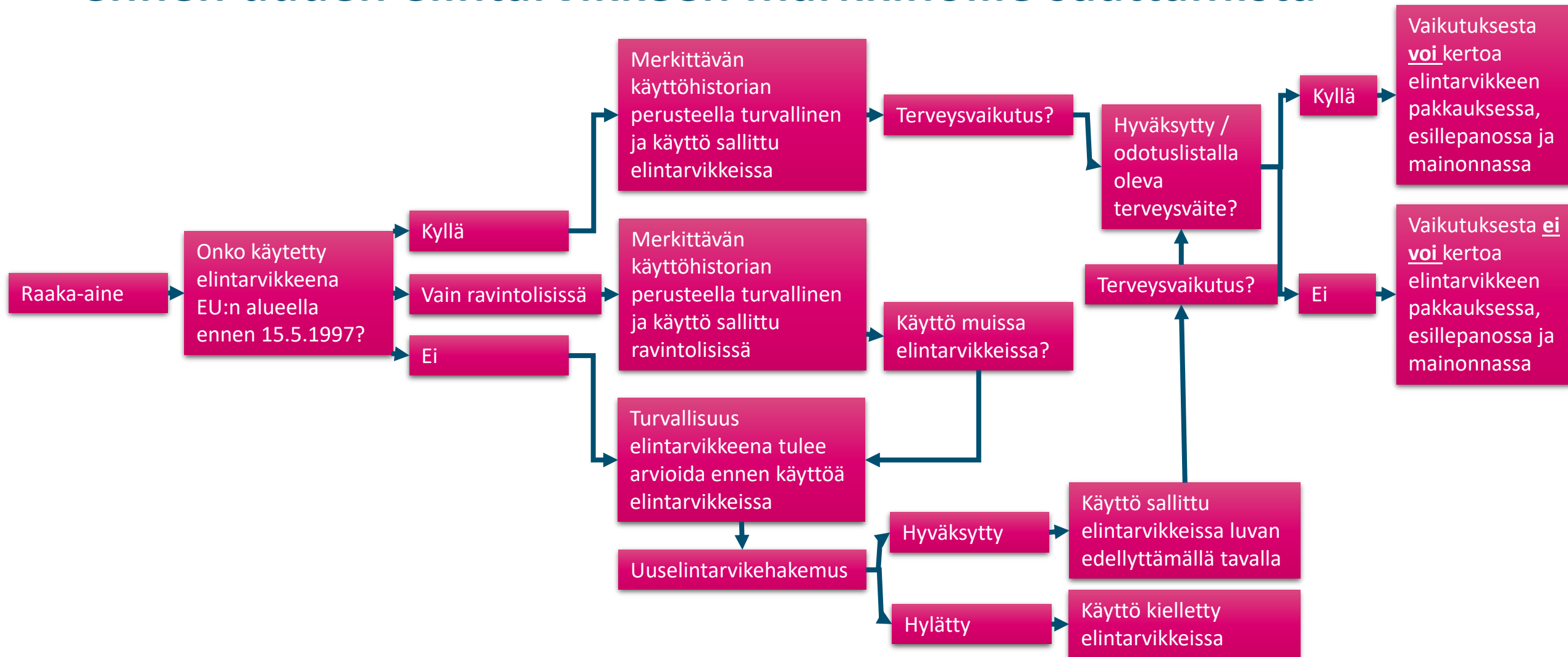
- Uuselintarvikehakemukset:

<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4594>

- Kolmansien maiden perinteisiä elintarvikkeita koskevat ilmoitukset ja hakemukset: <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4590>

Esimerkki asioista, joita toimijan tulee huomioida ennen uuden elintarvikkeen markkinoille saattamista

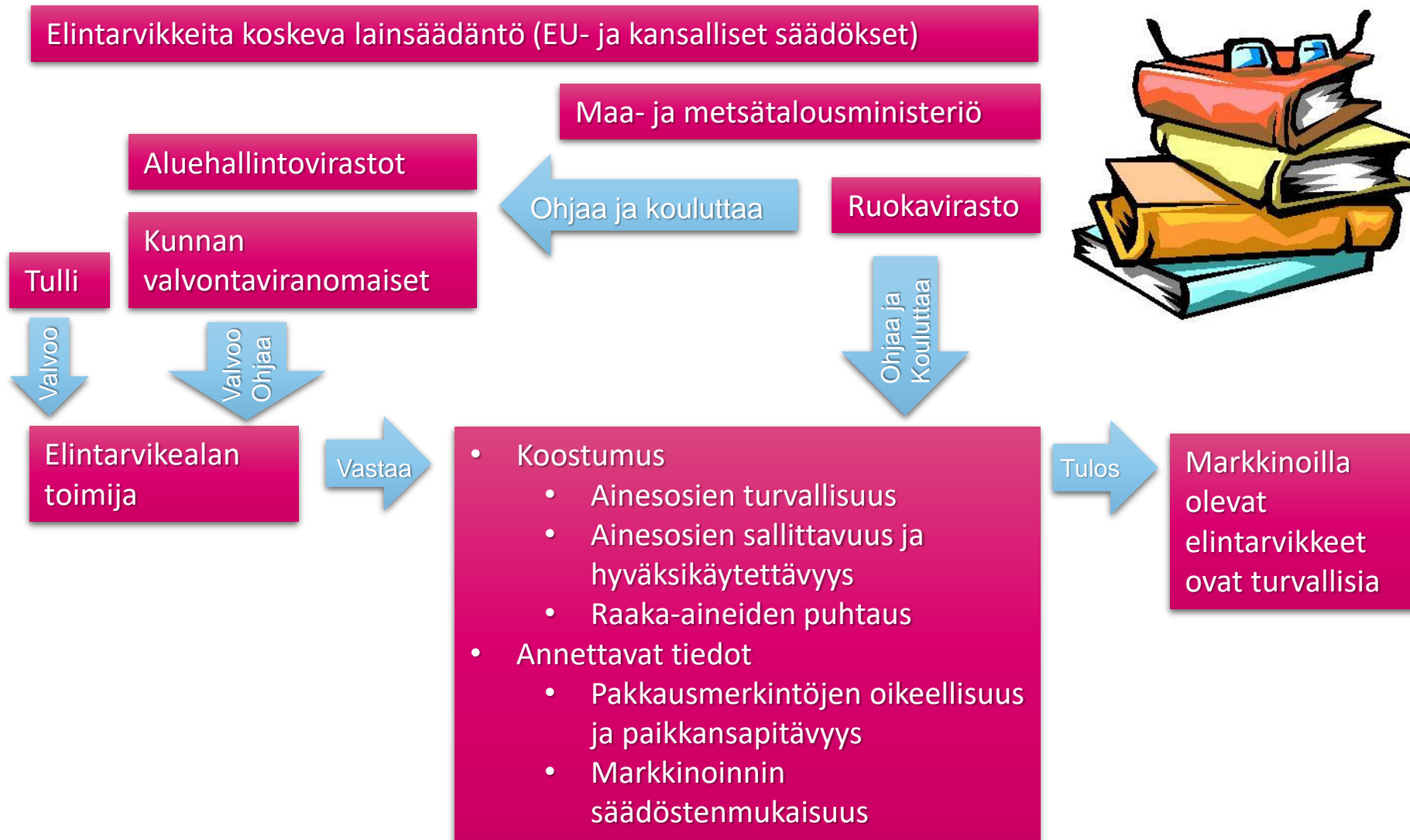
RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Elintarvikkeiden turvallisuus - kuka siitä vastaa?

Roolit elintarviketurvallisuudessa

Yhteenveto

- Markkinoille saatettavien elintarvikkeiden tulee olla turvallisia
- Elintarvikkeen tai sen ainesosan turvallisuudesta kertoo mm. sen pitkä käyttöhistoria (ennen vuotta 1997)
- Jos merkittävää käyttöhistoriaa ei löydy elintarvikkeelle tai sen ainesosalle, sen turvallisuus tulee arvioida ennen markkinoille saattamista (uuselintarvikelupa)
- **Elintarvikealan toimija vastaa siitä, että elintarvike on turvallinen ja muiden elintarvikkeita koskevien määräysten mukainen**

Hyödyllisiä linkkejä

- Elintarvikkeet

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/>

- Luonnonvaraiset kasvit

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikeryhmat/kasvikset/luonnonvaraiset-kasvit/>

- Uuselintarvikkeet

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/yhteiset-koostumusvaatimukset/uuselintarvikkeet/>

- Ravintolisät

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikeryhmat/ravintolisat/>

- Pakkausmerkinnät

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikkeista-annettavat-tiedot/pakkausmerkinnat/>

- Ravitsemus- ja terveysväitteet

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikkeista-annettavat-tiedot/ravitsemus--ja-terveysvaitteet/>

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kysyttävää?

Anna Mizrahi

ylitarkastaja

anna.mizrahi@ruokavirasto.fi

+358 50 434 2203

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

